

Szerkesztőség
Via S. Andrea Troyer ház.
Amministrazione
Tipografia P. BATTARA

Előfizetési ár — Associazione:
Egy évre Per 1 anno 6.— frt
Félévre 6 mesi 3.—
Negyedévre 3 — 1.50
2 óra 2 — 1.—
Külföldre 1 évre Per l'estero 8.—

FIUME

Kereskedelmi-, tengerészeti- és társadalmi lap.

Giornale commerciale, marittimo e sociale.

Hirdetések és nyilttérek:
Folyóiratnak árszabály szerint a kiadó
hivatalban, Battara P. könyvnyomdája

Továbbá és kizárólag:
Goldberger A. V. hirdetési irodá-
jában Budapest, Váci-utca, Oppeli-
k B-nél, Bécs, Stubenbastei N. 2.

Inserzioni ed articoli comunicati si assu-
mono nell'ufficio di spedizione in Fiume
Tipografia Battara.

1890 július 27

Megjelenik minden vasárnap

27 Luglio 1890

Fiume tengeri kereskedelmi forgalma 1890-év első felében.

Tekintve a gabnaforgalomnak az idei általános korlátoltságát, az első hat hónap első hat hónapjának folyó évi első hat hónapjának forgalma a múlt évvel szemben eléggé kielégítőnek mondható.

Amély arányban növekedett az idei behozatal, csaknem oly arányban csökkent a kivitel is.

Behozatott ugyanis a folyó év első felében összesen 1221564.5 méter mázsa, 767162 darab és 4913 köbméter, mely a múlt fél évi behozatallal szemben 291287.2 méter mázsa 23638 darab és 2224 köbméter többletet mutat fel.

Kivitetett pedig 936262.0 m. mázsa, 24398114 darab és 32233.4 köbméter, mely mennyiségek az 1889. év első felévi kivitelével szemben 611001 méter mázsa és 377968 darab kevesebbet, míg a köbméterben kitüntetett áruk-nál 6639.4 köbméter többletet tüntet fel.

A behozatalnál előforduló többletet legnagyobb részben a tengeri, buza, árpa, zab, rizs, bor, faolaj, kőszén, faárú, stb. behozatalának emelkedése idézte elő, amint ez az alábbi táblázatból is kitűnik; míg a kivitel kevesebbet az árpa, tengeri, búza, bab, liszt, sör, cserzőanyag, és faárú kivitelnek csökkenése folytán állott elő.

Az első hat hónapban behozott fontosabb áruk:

Az áru megnevezése	1890	1889	Több vagy kevesebb 1890-ben
rizs	210543.2 qn	154759.8 qn	+ 55783.4 qn
buza	21662.2	210.0	+ 21452.2
tengeri	10444.1	760.6	+ 9783.5
árpa	1097.6	185.1	+ 912.5
zab	4872.9	104.8	+ 4768.1
dokány	6276.1	1079.2	+ 5196.9
déligyümölcs	3217.4	1308.9	+ 1908.5
kávé	3109.0	4492.4	- 1383.4
bor	101126.2	52947.3	+ 48181.9
faolaj	4235.9	3435.6	+ 799.3
zsír	1222.8	2202.9	- 980.1
kőolaj	352091.4	360096.0	- 8004.7
pamut	55.7	2333.8	- 2278.1
pamutárú	7184.2	6367.0	+ 817.2
kőszén	169805.0	126521.0	+ 43284.0
börök	1222.8	2202.9	- 980.1
kő	66617.6	27634.4	+ 38983.2
homok	28436.6	9968.0	+ 18468.6

Az első hat hónapban kivitt. fontosabb áruk:

Az áru megnevezése	1890	1889	Több vagy kevesebb 1890-ben
liszt	461048.3 qn	663002.4 qn	- 201954.1 qn
árpa	44675.6	141853.7	- 97178.1
tengeri	37875.8	81946.7	- 44070.9
buza	19902.7	353405.3	- 333502.6
zab	9227.2	9935.4	- 708.2
rizs	11947.0	10511.4	+ 1435.6
bab	16759.0	21398.6	- 4639.6
bor	22050.6	10133.9	+ 11916.7
szesz	2367.8	1159.2	+ 1208.6
sör	3658.5	3927.5	- 269.0
ásványvíz	21072.1	15116.7	+ 5955.4
ásvány	23130.7	101.4	+ 23029.3
cserzőanyag	46935.3	55251.9	- 8316.6
kőolaj	3992.9	2547.5	+ 1445.4
pamutárú	2680.9	2052.9	+ 628.0
papír	9275.3	9385.1	- 109.7
donga	21360.747 drb.	24401.921 drb.	- 3041.174 drb.
deszka	960.914	93596.2	+ 21952
erődeszka	204.392	175905	+ 28187
talpfa	181.846	103177	+ 78669
szálfa	16241.1 m ³	13928.0 m ³	+ 2313.2 m ³
átálfa	23417.8	3705.3	+ 19712.5
cserfa	9853.4	2814.0	+ 7039.4

A „FIUME” TÁRCZÁJA

A lélek.

— A „FIUME” eredeti tárczája —

Még ezelőtt 50 sőt 30 évvel is leküzdhetetlen nehézségek gödültek a természettudós elé, ha meg akarta oldani: mi a lélek *substantívuma*. — A természettudomány nehéz bilincsbe volt vetve; nem volt szabad csak metafizikai úton megoldani a kérdést mely fontosságánál fogva annyira érdekelt és érdekli ma is az emberek gondolkodó részét. E kérdésre rendszeren a bibliából feleltek: a lélek az ember egyéniségének az Isten által beléje lehelt hallhatatlan része. És meg kellett légedni vele.

Nehéz küzdelme volt a természettudománynak, míg túltehetette magát vallási társadalmi előítéleteken és objectíven foghatott a lélek gyönyörű problémájának megfejtéséhez.

Először is mindazon sajátos életműködésekkel kelle forrásaira visszavezetni, a mely működéseket a lélek munkásságának tulajdonítottak.

Tudjuk, hogy a Plató lélektanából sokat elfogadott a keresztény vallás is, mindenek előtt a hallhatatlanságot, a mely épen egyik leghatalmasabb bizonyítéka az ember isteni eredetének. Aztán az akarat erő, a mely által képesek vagyunk valamit tenni függetlenül véletlen körülményeinktől, szenvedély-ink és vágyainktól. Az összes cselekedeteknek egyetlen motívumája „szabad akarat.” A régi írók szerint ép ebben különbözünk itt a földön az állatoktól.

Micsoda poézis van csakugyan ama gondolatban, hogy az embernek van egy roppant magas származású része a mely ha bekövetkezett az elkerülhetetlen halál a testre: az ember egyéniségét örökre biztosítja, a mely a gondolat szárnyain röpköd egy elképzelhetetlen nagy-szerű túlvilágba az örök fényességbe, a hol alázatosan megáll egy nagy Mindenható előtt, a ki számon kéri tőle, hogy töltötte be hivatását a földön, a hova küldve volt rövid átmeneti időre. Sőt mondanak ítéletet földi viselése fölött. — Nagy költészet van a lélek hallhatatlanságának, de aza sorsa, mint mindené, a melynek a lényegét az absztrakt költészet adja; i. i. legfeljebb megbi-mulás, hanem a kikerülhetetlen össze-

omlás. Összeomlása az eszmének, melynek szolgálatára csaknem 2000 évig küzdöttek az emberek, legalább a világ folyásának irányt adó népek. Már az elméletben sem árt a m g a helyét, mert támogatni e hipotézist semmiféle tisztán észszerű logikai okokkal sem lehetett; de a supernaturalizmusnak a való élet s az ezen alapuló tudományok a legnagyobb ellenségei. Érezték is ezt mindjárt a tanok megalkotásánál, mikor is kimondták az elvet — vagy legalább hallgatólagosan az emberiségre erőszakolták, hogy: bizonyos dolgok megértésére más, bizonyos dolgok hitekre kell. Így támadt a hit.

Könnyűbb volt a szabad akarat tan-
nak felállítását. Itt látszólagos tapasztalati okok támogatják a feltevést. Mint egy a gondolkodó azy optikai csalódása volt ez, a melyet lélektani okokkal is tudtak indokolni; mint mikor az ember színes látáson át néz bizonyos dolgokat, nem a való színét, de annak egy sajátos nuanca-át adja át szemnek a látó. Ma már e tévedést pszichológiai illúzióknak mondják. És mennyi harcot kell kiállani a tudományok e felfedezése-
sekért! Ha anyai vér folyék el a küz-
delemben, a mennyi tinta, Európa köze-

Mint e táblázatokból látható, az összforgalmi keveslet a gabnaneműek kivitelének csökkenésében leli magyarázatát.

A hajó forgalom a folyó év első felében a következő volt:

Érkezett a 10 tonnán aluli hajók kivételével 2629 hajó; és indult 2608 hajó.

Ezek közül gőzös 2720, vitorlás 2507, Lobogó szerint pedig érkezett és indult osztrák-magyar 4267, olasz 675, angol 216, görög 37, török 9, norvég 8, német 8, montenegrói 4, francia 3, orosz 2, belga 2, hollandi 2, dán 2 és samított 2.

A tenger csillapítója.

Már régóta ismeretes az olaj csillapító hatása a tenger hullámaira, de azok gyakorlati használata, a kellő alkalmazási módszer ismeretének hiányában még ma is nem tudott lábra kapti.

Használják már évszázadok óta a buvárok, halászok s a szirtes partvidék lakói, hogy munkalataik és átkelések alkalmával sima vízfelületre telessenek szer; azonkívül számos kísérletek is tettek az egyes államok részéről, de általános használatra el nem terjedt.

Most legújabbán a mint a washingtoni hydrográfiai hivatal által kiadott „Pilot Chard” műt havi kiadványában olvassuk, a bordeauxi kereskedelmi és iparkamara vetette fel e kérdést és tüzetesen foglalkozik azzal. Felhívta a tengerészeti szakkörök figyelmét az eddigi kísérletek eredményére és pályaviz-
jakat tűzött ki azon illtő tengerészekapitányok részére, kik az olajnak mint hullámcsillapító szernek legcélszerűbben

pe egy darab szahara lenne, a melyen a vándor hónapokig járhatn, míg élő emberre akad. És ha azok a szörnű jóslatok beteljesednének, a mely ket e tanok érvényre jutásától a priori deriválnak: a költészet ragyogó fénye helyett a rideg tudás hid gésze lépne, az ember-szeretet jótékony m lege helyett a só-
ár önzés lépne. De fenyegető frázisok szépen elhangzanak, csak a tudományok történetében fog nyomot hagyni maga után, a melyet olvasva a jövő század gyermeke, el fog mosolyodni, azon, hogy ez a kor merta magát szabadelvűnek nevezni.

Hát nem szebb e, nem költőibb e az a gondolat, hogy a szellem, mint egy csatákban kudaradt hős lelécszik — nem örök álmodni ugyan, hanem pihen-ni tán, ha még meg nem értették? Hát nem szebb e aza a gondolat, hogy a szellem az ember halála után kiszál az ember szükre szabott egyéniségéből, felolvad egy magasabb körben, a melyet legmagasabb közérdeknek neveznek a politikuskoknál: tudománynak a tudósoknál stb?

És az ember önértetére nem emelőbb e a tudat, hogy nem kegyelemből terem-tették a világra, hanem az anyagok, tör-

és legmegfelelőbb módon való használatára nézve tapasztalataink és kísérleteink alapján tüzetes és kimerítő jelentéseket tesznek.

Ezen jelentések legkésőbb 1891. január 31-ig a bordeauxi ipar és kereskedelmi kamarához lesznek beterjesztendők.

Mintán pedig nincs kizárva más nemzetiségű hajóosztáznak a pályázaton való részvétele, felhívjuk tengerész tisztjeinket, s különösen az Adria térség szolgálatában levő magyar tengerésztisztjeinknek figyelmét a pályázatra. Megemlítjük ez alkalommal, hogy az Egyesült Államok (hydrografiai hivatala az utóbbi két év alatt egész sorát közölte azon eseteknek, melyek az olajnak gyakran rendkívül meglepő hatását a hullámok csillapítására, még a leghevesebb viharok alkalmával is minden kétségen kívül helyezte.

Ezen esetet közül különösen jellemző a következő:

Peake W. kapitány a J. F. „Krantz” nevű schoner parancsnoka 1885. december 26-dikán, a Hateras foktól keletre urtóztató viharon ment keresztül. Az orkán északkelet felől jött. A vitorlákat elvesztették, a legénységet a szivattyuktól a bős hullámok félresodorták, a fedélzeten pedig a szélvész össze vissza törte a mentőcsónakokat és egyéb tárgyakat. A hajó kénytelen volt vitorlák nélkül, a pusztá árbocezzal irányát délfele venni. Ily körülmények között elhatározta a kapitány, hogy az olaj hatását ki fogja próbálni. Elővettek a végből két kis közönséges tíz-tíz gallon tartalmú hordót, fenekére és tetejére egy-egy kis lyukat furtak, épen elég nagyot arra, hogy az olaj a lyukakon át kicsepegessen. Egy-egy ilyen hordót a hajó faránál, két oldalról leeresztettek. A hatás oly volt, hogy jobbat kívánni sem lehetett volna. A fedélzetre egy csepp víz sem jött többé, a legények ismét oda juthattak a szivattyukhoz, a vizet teljesen kiszivattyúzhatták a hajóból és a fedélzetet egészen rendbe hozhatták.

A mi már most a szóban forgó tünény magyarozatát illeti, Franklin azon nézetben van, hogy a víz felületén előmő olaj a vizet megvédi a szélhatása ellen. Minthogy az olaj a vizre nem hat vonzólag, igen vékony rétegben rendkívül gyorsan terjed nagyvíztömegeken. E réteg meggátolja a vihart, hogy az vízhez hozzáférjen és így az első kis hullámokat előidézte; megszűnteti a vízfelület ellenállását a szél ellenében és a szelet szabadon végig siklatja a víz felületén. A szél ugyanis az oceánban egy-egy nagy hullámtarajon folyvást és nagy számban kelti a kisebb

vények szükségszerűsége szerint született, ennél fogva ép úgy joga van az életre az asketizmus legkisebb árnyalata nélkül, mint bármely más anyagnak, légyen az író, virág, kő stb? És nem magasabb ez a erkölcsi nézőpont, ha nem magunk lelki üdvösségét tekintjük életünk céljának, de a mások boldogságát anyagi és szellemi jóvoltukat, szem előtt tartani, szóval az emberiségért élni és nem önmagunkért? Mennyire ez erkölcsi nézőpont alatt állanak ama horribilis szavak, a melyeket ép e tan követőire és hirdetőire szólnak!

— És az ember lelke, vagy ha úgy tetszik: szelleme, oly nagyszörű oly szép (persze nekünk, a kik nem ismerünk magasabbat!), hogy érdemes rejtekeibe behatolni, érdemes egy életet — de száz, ezer és ezer életet szentelni — hogy rejtekeit kipuhatóljuk. És részleteiben oly terjedelmes munka, hogy csakugyan kell is sok ezer embernek foglalkozni a megoldásával.

hullámokat, melyek miatt a vízfelület szakadozottá, egyetlenné válik, s melyeken a vihar mintegy megállapodik és azokat hatalmas erejével, mind tovább kergeti. Az olaj használata azonban a víz felületét ismét simává teszi; kis hullámok nem alakulhatnak és a szél akadálytalanul vonul végig az egyenetlen felületen.

A modern természetben abban keresi a magyarozatot, hogy a vízfelületen eloszló olajréteg következtében a felületi feszültség is nagyobbodik.

A tenger hullámain a szél okozza; ha a szél lökése következtében a vízfelület egyensúlya felbomlik, az ismeretes himbálódzó és mind tovább haladó hullámmozgás keletkezik, a további lökések következtében a mozgások nagyobb erőre kapnak szert és a hullámok lassanként elérnek ama hatalmas magasságot, melyet a tengeren ilyenkor tapasztalhatunk. A hullámmozgás eltart még akkor is, midőn a szél már megszűnt, azonban a külszinen ekkor annyiban áll elő a változás, hogy a tenger fehér habzó hullámhegyei eltűnnek és helyökét már csak a tenger felületének csendes, egyenetlen ringása foglalja el, melyet a német tengerész „Dönung”-nak nevez. Minthogy a hullámok tovaterjedésének sebessége a viharénál legtöbbször nagyobb, az ilyen ringás gyakran megelőzi a szelet és a tengerészt óva figyelmezteti a közelebbi viharra.

A hullám tájtékja a szél egy második, mondhatni inkább pillanatnyi hatásának tulajdonítható, minthogy a hatás a szél megszűntével azonnal eltűnik. Minthogy t. i. a hullámmozgás tulajdonképpen a vízrészecskék nem haladó, hanem csak himbálódzó mozgásából ered, a szél végig száguld rajtuk és surlódásával a víz felületén apróbb egyenetlenségeket idéz elő, melyeken most mind több és több támadó pontot talál. Így a hatás tartalmával a hatás nagysága is fokozatosan nő: a tenger mind háborogóbbá, a felület mind szakadozottabbá válik és a szél ennél fogva mindkönnyebben dülhat.

E tünény természetesen leginkább a szélnek különösen kitétt helyeken áll be, azaz a hullámhegy hátsó, vagyis a szélnek kitétt oldalán; itt a vízfelület egyes részecskéi tájtékká zúzódnak, a hullámhegy tetejére kergöttenek fel, ott a hullám taraját képezik és a vihar erejétől tovább üzetve a hullámhegy túlvédett oldalán alárohannak. Ezen tájtéző, meg-megfűrő hullámtarajok azok, melyek a hajókra nézve annyira vészt hozók: megrohanják és mindent összevonnak, a mi utójukba akad, s így nem a tulajdonképeni hullámmozgás az, mely a veszélyt magában hordja.

Az olajréteg, mely a víz felületét befedi, a hullámot kivonja a szél eme hatása alól az által, hogy egyrészt a viznek a vihar közvetlen támadása ellen mintegy védő takaról szolgál, másrészt pedig saját nagyobb összetartó erejével jobban ellentáll a szél hatásának és osztorozásának, valamint más oldalról a vízfelületen keletkező egyenetlenségeket rögtön elsimítja az által, hogy behat a víz likacsába és azokat betölti. Így a szél az egyenetlen, kavargó vízfelület helyett teljesen simára talál, s így a szél és víz közötti minden surlódásnak eleje van véve, és a szél ahadálytalanul kénytelen végig sikamlani az elsimított vízfelületen.

Mennél sürűbb és nyúlósabb az olaj, annál inkább meg van védve a szélszakadozás ellen.

A tulajdonképeni hullámmozgást az olajréteg nem tünteti el.

Másképp alakul az olaj hatása a hullámverésnél, minthogy ennek oka másban rejik és mindon szél nélkül, egyszerű sima hullámmozgásból is keletkezik. Mikor a hullámok sekély talajra akadnak, vagy zátonyokra, vagy hirtelenül emelkedő partokhoz verődnek, az alsóbb vízrétegek mintegy elkésnek mozdulataikban; a hullámvölgy nem talál elég mélységű vizet, hogy szabadon kifejlődhessék; az alsó vízrétegek összecsapnak és ennél fogva a hullámok tor-

nyosulása, összetörölésé áll be s egyidejűleg a hullámhegy felső része az alsóbbhoz képest előre siet s a vízrészecskéket ez által szétszaggatva, az egész hullámtaraj előrehalását és aláomlását. A hullámverés eme mozgásait támogatja még az előremenő hullámok visszafutása és a következővel való összezapódása. Világos, hogy e mozgásokat olaj használatával nem lehet feltartóztatni; enyhíteni azonban mégis lehet úgy, hogy a hullámtarajokat lesimítjuk s hogy a vízfelület szétszaggatására ható erők ellenében az ellenállást fokozzuk. Olyan kedvező siker, mint a tengeren, itt természetesen már nem várható az olaj használatától.

Még kevesebb, legtöbbször semmimű sikerrel sem jár az olaj használata ama hatalmas hullámverésnél, mely a víztömegeknek kiálló sziklafokokra stb. való csapódásából ered.

A 179 esetből, melyekben az említett tudósítások szerint a háborgó hullámok csillapítására olajat használtak, nem kevesebb mint 173 esetben elérték a kívánt eredményt. Csak hat esetben nem lehetett semmi hatást sem észrevenni, még pedig háromban azért, mert az olaj túlságosan megsűrűsödött; egy esetben repceolajat és kétfőben kőolajat használtak.

Helyi és különféle hírek.

József Agost főherceg érettségi vizsgálatára. Mint budapesti levelezőnk jelenti, József Agost főherceg, József főherceg fia f. hó 23-án fényes sikerrel tette le Pannónhalmán az érettségi vizsgálatot. A több órán tartó s az összes tantárgyak mélyére hatoló vizsgálaton jelen voltak a fenséges szülők Klotild főhercegnő s József főherceg, továbbá: Mária Dorothea főhercegnő, László főherceg, Sztáray Irma grófnő, Vaszary Kolozs pannonhalmi főapát, mint miniszteri biztos dr. Németh Antal győri tankerületi királyi főigazgató, mint elnök, Holdházy János apát, nevelő, Francies Norbert igazgató, Hunfalvi Bónis, László Kamill, Puchér Donát, Pető Menyherth, Simon Tádé, dr. Koltai Virgil mint a vizsgáló bizottság tagjai, továbbá Malatin Gotthárd és Köppl Károly, a főhercegek tanárai. A vizsgálat befejeztével dr. Németh Antal az ifjú főherceget, Vaszary Kolozs a fenséges családot üdvözölte melyen megindító szavakkal. Beszédre József főherceg válaszolt szíves köszönő szavakkal. — László főherceg az ötödik osztály tantárgyaiból vizsgázott szép sikerrel.

Az osztrák-magyar hajóraj a külföldön. A „Kronprinz Rudolf”, Kronprinzessin Stefanie páncélhajók „Kaiser Franz Josef I.” rohamhajó és „Tiger” torpedóhajókból álló hajóraj f. hó 23-án reggel 6 órakor indult Pólából külföldi útjára.

A hajóraj, melyet Hinke ellentenger-nagy parancsnokol, most egyesén Gibraltárnak tart s onnet Hivrenak veszi útját. Angolország egyik kikötőjében a hajóraj két részre fog oszlani s azok egy-ikét István főherceg fogja parancsnokolni.

A fiumei „Oriente” gőzhajózási vállalat igazgatósága mint értesülünk-összekötöttesbe lépett egy glasgowi hajógyárossal a társulat részére beszerzendő hajók építése céljából. Ez új vállalat tudvalegleg 2 millió forint alaptőkével 6 gőzös vásárlását tervezi, de most egyelőre csak egy gőzöst fog vásárolni, melyre már 320 ezer forint alá is iratott.

Az új vállalat a kormánytól segélyképen a Suézi csatornán fizeendő átkeletési illetékek megtérítését kérelmezi, a mi azonban tetemes összegre is rughat fel, mert ha csak 20 járatot számítunk évente és minden egy járat 1000 tonna után fizeti az illetéket, akkor is körülbelül 250000 frt. illetéket kellene kormányoknak megtérítenie, mely összeg csaknem vetekedik az „Adria” subvenciójával.

Baross kereskedelmi miniszter már eddig is tanulmány tárgyává tette ez ügyet

s kilátásba helyezte, hogy az új társulatot lehetőleg támogatni fogja.

Részünkről a legnagyobb elismeréssel nyilatkozunk Ossoinack igazgató, tevékenységéről, ki önzetlen odaadással törekszik kikötő városunk tengeri forgalmának lendületet adni-s reméljük is, hogy szakszerű vezetése alatt az „Oriente” magyar gőzhajózási vállalat szép jövőt fog elérni.

Az orosz czár és a cirquenizzai plébános. Körülbelül öt héttel ezelőtt a zágrábi „Matica Hrvatska” tudományos társaság egy kis csomagot adott fel a zágrábi postán, melyen a következő cím volt olvastató:

„Alexander Car”

Cirquenizza.

A zágrábi postahivatal kiadója bizonynyal nagy sietségében csakis azt látta, hogy Alexander Car, a mi magában is elegendő megtudni, hogy e csomagocska az európai nagyhatalmak egyik fejének, a minden oroszok czárjának szól, — sietett is a csomagot azonnal utjába indítani.

Egy hónap telt bele, míg a hosszú utról a kis csomag ismét visszakerült a zágrábi postához, egy irás kíséretében, melyen a czár titkárra tudatja, hogy a csomag valószínűleg tévedésből került oda.

Az illető postahivatalnok csak akkor jött nyomára, hogy az „Alexander Car” tulajdonképen a cirquenizzai esperes ur, ki most már kezeihez is kapta a nevezetes kis csomagot.

Az aradi kiállítás megnyitási ünnepélyének programját a rendező bizottság a következőkben állapította meg:

1. A megnyitás agusztus 2-án délelőtt tíz órakor történik a kiállítási területen, hol a meghívott méltóságok, hatóságok, testületek képviselői háromnegyed 10-kor vonulnak föl a jury-pavillon előtti térségre. 2. A kiállítás díszelőkei, elnökei, titkára és műszaki igazgatói a kapunál várják be Baross Gábor kereskedelmi minisztert, honnan a jury-terembe kísérik s itt fölkéri, hogy az emléklap első lapját aláírásával megnyissa. 3. Együtt lévén a meghívottak, adandó jelre a zenekar rázendíti a magyar himnusz, melynek elhangzása után a miniszter kíséretével együtt kilép a jury-pavillon előtt felállított díszsátorba, hol a) Fábian László főispán üdvözli a maga mint díszelőket, valamint Arad város és Aradvármegye mint a kiállítás védnökei nevében és b) ifj. Khristyó János kiállítási elnök kéri föl beszéddel, kegyeskedjék a kiállítást megnyitni. 4. A miniszter erre a kiállítást megnyitottnak jelenti ki, mire a zenekar a „Szózat”-ot játszsza s a kiállítás összes harangjai megszólalnak s az árbo-czokra fölhúzzák a lobogókat. 5. A miniszter körutat tesz főbb csarnokokban, hol a kiállítók tárgyaik mellett s a csoportok élén csoportelölők foglalnak állást. 6. Délután 6 órakor díszbéd a kiállítási nagyvendéglőben.

Uj petroleum-finomítógár. Győrött petroleum-finomító gyárat készülnék felállítani, mely évenként 250,000 mm. petroleumot fog finomítani. A kormány hirtérint különféle kedvezményekben fogja részesíteni.

Tengerentúli posta. A cs. és kir. közös hadügyminiszterium teugereszeti osztályának hozzánk küldött értesítése szerint a „Zrinyi” hadihajóval aug 1-én és 14-én küldik a postát Brindisun keresztül Shangaiuba. Megérkezés aug. 8. illetőleg szept. 22. körül. A „Fasana” aug. 14 én indul Bataviába, hova szept. 14. táján érkezik meg.

Elnyelte a hullám. Csodálatos módon tört el e hó 21-én hétfőn a kikötőépítési vállalat egyik munkása. Nevezett nap reggelén, mint rendszeren, egy kis vontató gőzös szállította a „Mária Terézia” molóhoz kikötött két nagy teherhordó bárkát rendeltetési helyükre. Amint a vontató gőzös a bárkákat összekapcsolva s az okkal együtt a kikötőbójáratánál egy fordulatot tett, a közvetlen utána uszó bárka-kormányrudja oly erővel csapott oldalra, hogy az ott álló két tengerészt, kik a rudot fogták, hatalmas ütessel a tengerbe dobta.

A vés...
vontatógő...
fért gőzö...
kást kisz...
Az eg...
kás csaki...
mentetett...
vich N...
fűnt fel...
pítány a...
kik gyors...
keresgött...
z radozá...
Majd...
gőzök sz...
de annak...
ható —
ban...
Egyik...
helyen t...
méter mé...
telve, tel...
az iszap...
Hog...
többen...
mert au...
egyébb l...
a katas...
Az...
bi lond...
bank is...
letétj...
tőlag 20...
indított...
ják, ho...
bankkal...
spanyol...
folytatt...
egy cz...
Alfonso...
ra, mel...
hogy e...
megviz...
eredm...
rany az...
kenyen...
a bank...
ranyat...
hanem...
matlába...
arany-s...
nagyon...
az az i...
fő dró...
ságukra...
Lá...
dihajó...
sung o...
gouyoz...
tás alá...
tánya...
Fium...
T...
tosab...
deltet...
1890 j...
O...
Po...
qu...
15...
k8...
Ze...
10...
jún...
Z...
16...
de...
An...
tég...
14...
10...

A vész pillanatában Capacci Adolf a vontatógőzös kapitánya azonnal visszavert gőzössel, hogy a két elmerült munkást kiszabadítsa.

Az egyik Zuralich Péter nevű munkás csakhamar a felszínre került és megmentetett, de a másik, név szerint Malvich N. hosszabb várakozás után sem lépett fel a tenger színén. Campacci kapitány azonnal két búvár után küldött, kik gyorsan alászállva huzamosabb ideig keresgéltek a szerencsétlen tengerész, de a radározásuk eredményre nem vezetett.

Majdnem 3 óráig foglalkozott a kis gőzös személyzet Malvich keresésével, de annak teste sehol sem volt feltehető — eltűnt nyomtalanul a hullámsíroban.

Egyik búvár azt állítja, hogy azon helyen t. i. a kikötőbejárataánál a tenger 28 méter mély és a fenék ragadós iszappal van telve, tehát valószínű, hogy Malvich teste az iszapba lett temetve.

Hogy ezápa nyelte volna el, mint azt többben állították, arról szó sem lehet, mert annak nyoma maradt volna, ha nem egyéb legalább vérfoltok jelezték volna a katasztrófát.

Az angol pénzügyi helyzet. A legutóbbi londoni tudósítások szerint az angol bank ismét arra törekszik, hogy fémkészletét megnagyobbítsa. New Yorkból állítólag 200,000 font sterling értékű aranyat indítottak utnak London számára. Mondják, hogy az angol bank a francia bankkal 200 millió font sterling értékű spanyol Alfonso d'or megvétele végett folytatott tárgyalásokat, más verzió szerint egy cég már meg is vette ezeket az Alfonso d'orokat az angol bank számára, mely csak oly feltétel alatt vette át, hogy egy részüket aranyfínomságukra megvizsgálta, s a végleges átvételt az eredménytől teszi függővé. Ez a sok arany az angol bank pozícióját jelentékenyen megerősíti, s valószínű, hogy a bank nem azért vásárolja össze az aranyat, hogy csakhamar tulajdon rajta, hanem megtartása végett esetleg a kamatlábat is felemeli. Tekintve a sürgős arany-szükségletet, mely most uralkodik, nagyon zavarólag hat az angol banknak az az intézkedése, mely szerint a külföldi dról ékező aranyrudakat előbb finomságukra megvizsgálta.

Lázadó katonák egy kínai hadihajón. A kínai hajórajj jelenleg Wusung öbölben Shangai közelében horgonyoz, s hol az egyik páncélhajó javítás alá vétetett. — E páncélhajó kapitánya Chu-Ming-Fu tekintve azt, hogy

matrózai a javítás tartama alatt mi sem dolgoznak, azoknak bérét felére száljította le. A katonák ellenszegültek s vonakodtak a félbért elfogadni. Erre azután maga az admirális Wujött a hajóra, de az állhatatos kínaiak még az admirális szavaira sem hallgattak, sőt ő excellenciáját a parancsnokkal együtt egy cabinba zárták.

Ezután kezdődött a nagy mulatság, ami enni, inni való volt a hajón, de mind elővették s vad lármát dorbézoltak, a nélkül, hogy valami zavarta volna őket. Mikor már jól kimulatáltak magukat, szabadlára helyezték az admirális urat is, ki azután valami uton módon értésére adta az esetet a jó távolban horgonyzó hajóknak, — melyek közül kettő azonnal a helyszínére sietett s a zavargókat egy párnak lekonzolásával lecsillapította.

Tengeri rablók által körülvett gőzös. Az „Eletrique” francia gőzös e hó 20-án érkezett Montrealtól Londonba.

Kapitánya elbeszéli, hogy múlt hó 29. és 30-ik közötti éjjel, midőn már csak pár mérföld választá el őket Siineyiől, a szirtes helyeken egy tengeri reblő csoport közeledett a hajóhoz, számitva arra, hogy az apály beálltával a gőzös nem menekülhet előlük s kirabolhatják. A kapitány látva a veszélyt, azonnal felfegyverezte személyzetét; szerencsére azonban addig húzódtak a timadás, míg bekövetkezett a dagály s az „Eletrique” szépen továbbmentek veszélyes ellenségei elől.

Fiuméba érkező és Fiuméből induló osztr. magyar Lloyd gőzösek menedre.

1890 július havában

ÉRKEZÉSEK
Vasárnap.

Triesztből 9, 13, 20 és 27-én (ind. Triesztből déli 12 órakor).
Smirnából 6, 13, 20, és 27-én (indult Smirnából d. u. 1/2 1 órakor).
Szerdán.
Triesztből 9 és 23-án (ind. Triesztből d. e. 1/2 8 órakor).
Konstantinápolyból 9 és 23-án (ind. Konstantinápolyból d. u. 1/2 3 órakor).
Oszüörtökön.
Dalmáciából 3, 10, 17, 24 és 31-én.
Pénteken.
Triesztből 4, 11, 18 és 25-én (indult d. e. 1/2 8 órakor).
Alexandriából (Alessandria) 25-én (indult Alexandriából d. e. 11 órakor).
Cattaroból (gyorsjáratok) 4, 11, 18 és 25-én (ind. Cattaroból d. u. 6 órakor).

INDULÁSOK

Vasárnap
Cattaroba érintve Zára, Spalato és Gravosa kikötőket; ind. 6, 13, 20 és 27-én.
Triesztbe indul 6, 13, 20 és 27-én d. u. 1/2 10 órakor.
Triesztbe érintve Malinska, Rabac, Cherso Pola, Rovigno és Parenzo kikötőket, továbbá átrakodik Venece, Brindisi, Port-Said, Jaffa, Caifa és Beirut kikötők részére ind. 2, 9, 16, 23 és 30-án d. e. 11 órakor.
Konstantinápolyba érintve Corfu, S. Maura Patraso, Catacolo, Calamata, Pireo, Sira, Volo, Salomico, Cavalla, Lagos, Dedeagach és Galipoli kikötőket; továbbá átrakodik Várna, Kustendje, Rulina, Galatz, Braila, Odessa, Inehol, Samsun, Kerasonda, Trebisonda és Batum kikötők részére. Ind. 9 és 33-én este 1/2 7 órakor.
Triesztbe ind. 5 és 19-én este 1/2 10 kor.
Oszüörtökön
Cattaroba érintve Malinsca, Veglia, Lussin-Grande, Selece, Zára, Sebenico, Traù, Spalato, Carober, Milná, Lesina, Lissa, Curzola, Gravosa, Castelnuovo, Perasto, Risano és Perzago kikötőket; továbbá átrakodik Zarában és Spalatoiban Melada, Rogoznica, Makarska Gradac, Fortopus, Metkovich, Cittavechia, Comisa, Vallegrande, Lagosta és Meleda kikötők részére. Indul 3, 17 és 30-én reggel 6 órakor.
Cattaroba Veglia és Lussin-Grande kihagyásával érinti az előbbi kikötőket és Lussinpiccolót. Indul 10 és 24-én reggel 6 órakor.
Alexandriába érintve Lissa, Corfu, Port-Said, Jaffa, Beirut és Caifa kikötőket. Indul 4 d. u. 1 órakor.
Szombat
Smrynába érintve Corfu, Agostoli, Zaute, Cerigo, Cana, Suda, Rettimo, Candia, Watby, Cesme és Scio kikötőket. — továbbá átrakodik Coruban Parga és Prevesa kikötők részére, és Smirnában Ródi, Limassol, Sarnacca, Metelino és Tevedos kikötők részére. Ind. 5, 12, 19 és 26-án d. u. 1/2 2 órakor.

A fonográf a postaszolgálatban. Angol lapok írják, hogy Mexicóban már használják a fonográfot a postánál. Az írni és olvasni nem tudó községek, kinek ügyfeleivel közölni valója van, a postán fölláttott fonográfba elmondja üzenetét. A posta az üzenetet elküldi a czizett helyre, hol a czimzett felet a postahivataltba szölitják s fonográf útján tudára adják neki az érkezett üzenetet. Ugy mondják sokan fölházzák.

A Krajacoz és Tarsa gőzhajózási vállalat járatainak menedre. — (Érvényes 1890 április 1-től) Fiume-zenggi vonalon: Indul Fiuméből vasárnap kivételével minden nap d. u. 2 órakor; (érinti Portóré, Cirquenizze, Selce és Novi kikötőket).

Zenggből indul vasárnap kivételével minden nap reggel 5 órakor; (érintve Novi Selce, Cirquenizze és Portóré kikötőket.)
Zenggi-carlubago-pagói vonalon Zenggből indul minden vasárnap reggel 5 órakor (érinti S. Giórgio, Strarigrad, Stinizza, Jablanaz és Carlubago kikötőket.)

Pagóból indul minden vasárnap déli 12 órakor, (utjában érinti a menetnél elősorolt kikötőket.)

Fiume-zenggi-sarai vonalon Indul Fiuméből minden kedden reggel 5 órakor (érinti Cirpuenizze, Verbeniko, Novi, Zenggi Bescanuova, Arbe, Novaglia, Valcessione kikötőket).

Zarából indul minden csütörtökön reggel 5 órakor (utjában érinti a menetnél elősorolt kikötőket.)

Közgazdaság.

MAGYAR IPAR

Írta: Nyáry Elemér gróf.

A hagyomány!

Mikor azon indokok lesznek szakavatottan mérve, melyek az ember tetteinek rügöként működnek, a lélek-búvárok a legerősebb indokok egyikének a nemes hagyományhoz való törhetetlen ragaszkodást nevezik meg. Való! a nemes hagyomány iránt érzett hű ragaszkodás eredményezi nemcsak a véres háboruban nyilvánuló katonai erények leg-többjét, hanem a békés munka ölen viruló polgári erények zászlósa is. A katonának mélyen nagy vesztélyel is dacol; mert zászlójának külső esküdt: már pedig e zászló védelme hagyományként követeli derék hivatást a „vérünket, életünket!” A szorgalmas polgár pedig hagyományúl köti gyermekei lelkére, hogy — ha atyjok mesteriségét, foglalkozását üzik — a „cég” jó hírnevére szemök fényéül is jobban vigyázzanak.

A nemes hagyomány azonban a legkiválóbb szerepet az uralkodó-házaknál tölti be; mert azok tagjainál a nemes hagyomány tetteik legfőbbjénél mint erkölcsi rügó működik közre.

Láthatjuk ezt a felejthetetlen József nádor köztisztelnek örvendő családjánál is; mert aminő honserzetet táplált a nemzetéhez sűrű hű atja, époly lángoló hazaszeretetet bizonyít be minden alkalomkor fia; még pedig nemcsak azért, mivel magyarnak született s magyarnak neveltetett, magyarnak érzi s vallja magát, hanem azért is; mert hagyományúl örökölte dicső atyjától a honserzetet. Ez az oka, hogy az országban igen számos derék hazafi nagy figy-lemmel kíséri József királyi magyar hercege s osztrák cs. és kir. főhercege minden tettét, amely a közügy javára szolgál. Ezen működés egyik legfontosabb és legáldásosabb részét azon fáradság-

Heti értesítő

Fiume kereskedelmi forgalmáról

1890 július 4-10-ig.

Tengeren behozott és kivitt fontosabb áruknak származási és rendeltetési helyszerinti kimutatása:

I. Behozatal.

1890 július 4-én.
Cattaro bor 197 Pola bórök 104 qn.
Portorose só 2970 qn. Zára tengeri 1153 qn. Ika gyümölcs 103 Baia porcelánföld 1559 qn. Rimini téglá 900 qn. Traghetto kőszén 1580 qn. Pola tengeri 162 qn. Zenggi bor 326 qn. olaj 13 qn. deszka 1000 drb. Erkezett a 10 tonnan aluli hajók kivételével 8 gőzös 15 vitorlás.
június 5-én.
Zenggi gyümölcs 117 qn. Ika gyümölcs 16 qn. Scardona kőszén 700 qn. Zenggi deszka 2500 drb. négyszögletű 1200 drb. Ancona cserzőanyag 503 qn. Porto Tolle téglá 800 qn. Ravenna téglá 600 szalma 145 qn. Rimini téglá 310 qn. Erkezett a 10 tonnan aluli hajók 5 gőzös 7 vitorlás.

1890 július 6-án.
Trieszt kén 15 cezet 378 qn. kőszén 635 qn. rizs 18 szappan 12 kávé 342 butor 118 qn. bórök 66 zöldség 116 qn. Metcovich dohány 1578 qn. bor 1064 Rimini téglá 400 qn. Ohoggia téglá 400 qn. zöldség 160 qn. Capramarittima gyümölcs 300 qn. zöldség 309 qn. Ziarin faajaj 245 qn. bor 125 qn. Traù bor 2079 qn. Traghetto kőszén 500 qn. Gelsa bor 553 qn. Erkezett a 10 tonnan aluli hajók kivételével 5 gőz. 21 vit.

július 7-én.
Glesgow hablaj 82 juta 215 qn. festék 201 qn. korompör 1257 qn. kőszén 2077 Malta viszón 105 qn. London élelmiszer 56 qn. Zenggi gyümölcs 10 qn. Ravenna téglá 490 qn. Gelsa bor 207 qn. Novi donga 18000 drb.
július 8-án.
Ragusa dohány 510 faolaj 216 qn. Pola bor 12 qn. Zenggi pamutúru 154 q. Traghetto kőszén 840 qn. Zára rongy 38 q. Voiosca bor 1075 qn. Novi donga 23000 Erkezett a 10 tonnan aluli hajók kivételével 6 gőz 8 vitorlás.

július 9-én.
Trieszt pamutolaj 144 qn. déligyümölcs 298 qn. kávé 193 rud 1334 drb. szóda 144 qn. zöldség 268 füvegáru 142 liszt 15 qn. Venezia zab 140 qn. korpa 200 bórök 14 qn. kén 624 qn. gyékény 25 q. Rimini téglá 280 qn. Ortona zöldség 24 gyümölcs 25 qn. Erkezett a 10 tonnan aluli hajók kivételével 7 gőz. 6 vit.

július 10-én.
Batoum nyerskőolaj 3600 qn. Cattaro bor 167 chrisantem 899 qn. Zára zab 829 Zenggi liszt 15 qn. Ravenna téglá 1660 qn. Traghetto kőszén 1190 qn. Re-

1890 július 10-én.
canati zöldség 20 gyümölcs 40 qn. Comisa bor 80 q. Fianona bor 25 qn.

II. Kivitel.

1890 július 4-én.
Metcovich liszt 117 kőolaj 105 qn. sör 368 qn. cezet 177 qn. tengeri 618 qn. Ragusa korpa 105 qn. liszt 3851 qn. zab 115 cezet 267 buca 3018 qn. cukor 23 rizs 36 qn. Patraso erődészka 5483 dr. Oette donga 167476, Jablanaz liszt 80 q. Capramarittima deszka 2662 drb. szurok 292 qn. kátrány 138 átalta 28 m³. neszka 1124 drb. Cirquenizze korpa 100 qn. Cattaro liszt 734 qn. korpa 25 buca 200 Innult összesen a 10 tonnan aluli hajók kivételével 4 gőz. 10 vit.

július 5-én.
Ika tengeriliszt 129 Zenggi rizs 181 qn. tengeriliszt 758 qn. cukor 122 qn. liszt 739 bn. Patraso erődészka 6918 dra. fatábla 1440 drb. Rovigno donga 100000 drb. S. Benedetto deszka 2500 drb. lécz 1409 drq. donga 400 drb. Pesaro faszén 200 qn. Cherso liszt 433 Cadramarittima donga 1080 drb. átalta 23 m³. Zenggi kőolaj 534 qn. liszt 255 qn. Lussin liszt 334 korpa 195 deszka 1000 drb. Indult összesen a 10 tonnan aluli hajók kivételével 4 gőz. 11 vit.

július 6-án.
Liverpool liszt 24428 cellulosa 510 talk 200 keményítő 1099 cserkivonat 1209 vasár 187 qn. Venezia bor 2012 qn. ásványvíz 60 qn. bor 11 buca lécz 5000 drb. sör 733 q. Barletta donga 39600 qn. In-

1890 július 6-án.
dult összesen 3 gőz. 1 vit.

július 7-én.
Trieszt sör 485 Smirne szesz 101 q. fatábla 2950 drb. Cattaro liszt 414 qn. vasárú 26 qn. cukor 18 qn. papir 138 butor 12 qn. sör 336 qn. ásványvíz 13 q. korpa 10 qn. Poia liszt 12 Zára bórök 627 qn. tengeri 527 qn. Seloze liszt 482 tengeriliszt 47 korpa 78 Pola bor 2712 Cattaro buca 1000q. Ind. 8 gőz 2 vit.

július 8-án.
Zenggi liszt 1314 tenger 2185 teng. liszt Buccari korpa 125 bor 91 q. Ortona deszka 1320 drb. donga 126660 drb. Ind. 4 gőz. 10 vit.

július 9-én.
Bordeaux bor 2951 qn. ásványvíz 200 liszt 1000 qn. erődészka 935 drb. zsír 104 q. bab 40 qn. donga 1800000 drb. Alessandria papir 114 qn. butor 413 ásványvíz 354 pu. talpa 6050 q. szálfa 20 m³. deszka 22394 drb. lécz 3354 drb. Jaffa deszka 2714 drb. Beirut deszka 1149 dr. lécz 6921 Poia liszt 160 q. cukor 13 q. tengeri 308 Zenggi liszt 71 q. szappan 16 tengeriliszt 231 Rimini deszka 1345 drb. tőrifa 29 m³. keszén 450 Cittaveccia buca 297 qn. Indult a 10 tonnan aluli hajók kivételével 6 gőz 12 vitorlás.

július 10-én.
Metcovich korpa 1875 q. tengeri 999 q. liszt 1058 q. zab 319 qn. cukor 1807 qn. sör 363 q. kéniev 189 qn. Ika liszt 167 qn. Zenggi liszt 334 q. bor 143 qn. tengeri 100 tengeriliszt 50 S. Giorgio tengeri 199 q. Buccari bor 925 q. Spalato buca 498 S. Vito donga 6810 drb. Indult összesen a 10 tonnan aluli hajók kivételével 4 gőz. 12 vit.

hatatlan, nemes buzgalom képezi, amelyet József királyi magyar herceg a tűzoltóság megalapítása, terjesztése, javítása, népszerűsítése nagy érdekében kifejt.

Mióta az országszerte rokonszenves volt beügyér, Teleki Géza gróf, erélyesen látott a leghazafiasabb munkák egyikehez: általánosítani, fejleszteni a tűzoltó-intézményt, azóta József királyi magyar herceg vonatkozott ügybuzgalma fokozott mérvben gyarapodott jelentőségében.

Akik kellő figyelemmel kísérik az uralkodóház ezen kitűnő tagjának közhasznó működését, most is nagy örömmel tapasztalták, hogy ő még a laekni belga királyi kastély kiépülését és porrig-egését is, amely nővéreinek, Henrika belga királynénak, rendkívül számos műgyűjteményét is elhamvasztotta, a homi tűzoltó egyletek okulására törekszik fordítani.

Tehát igen számos jeles honfi élünkön József királyi magyar herceggel: szóval s tettel, jó példával és biztatással buzdít nálunk a tűzoltó-intézmény általánosítására, fejlesztésére, amelynek mostanig szerfölötti hátrányára szolgált, hogy hiányzott oly nagyszabású, a kor kivanalmának megfelelőleg berendezett tűzfeeskendőgyár, mely az ország szükségletét, különösen minőség és megbízhatóság tekintetében, képes kielégíteni. Innét van, hogy községeink nagyrészt nemzetgazdaságunk kiszámíthatatlan kárára, mindeddig külföldről hozatta gépeit: mivel azon néhány község, amely a hazai gyártmány minőségében esalódott, annyira megingatta a hazai gyártmány iránti bizalmát, hogy inkább vásároltak külföldön arágában, mint itthon olcsóbban. Ezen bizalmatlanság leküzdése fogja főfeladatát és főnehézségét képezni az új gyárnak.

Hát bizony még csak néhány évtized előtt is nálunk hiába keresett volna valaki olyan korszerű tűzfeeskendőt amelyet itthon készítenek: hanem a magyar ember kénytelen volt verezé-ken gyűjtött garasait Prágába, Bécsbe, Grácba, Brünnbe küldeni, ha szüksége volt olyan tűzfeeskendőre, amely csak némileg is megfelelt a korszerű követelményeknek. Csak szerfölött lassan rendezkedett be nálunk néhány jelentékenyebb műhely (távolról sem versenyképes gyár) a tűzfeeskendő-készítésre. Mikor is azon, igen furcsa működést kellett látnunk, hogy például, harangöntő-műhelyekben mint nagyon is alárendelt s vaimi kezdetlegesen üztött mellékfoglalkozás fengődött a tűzfeeskendő-készítés. Gyártásról, mely a műhelyben történő készítés fölött vajmi számos előnnyel bír, persze hallani sem lehetett. Nem vállalkozott arra sem főke, sem szakértő!

Ugyanis, a gyártásnak mellyel a korszerűleg felszerelt gyárak foglalkoznak, a műhelyekben történő készítés fölött két előnye van, I szór, ily gyártmány jobbminőségű árut képvisel; 2 szor ily gyártmány nemcsak jutányosabb de olcsóbb is a mégoly ügyesen szorgalommal vezetett műhelyek készítményeinél. Hogy ez így áll és ennek így

kel állanja, az minden gondolkodó előtt világos. Napjainkban a tőkepénz nagy fölényt gyakorol minden irányban; mert az mindennél hamarabb teremt olcsó hitelt és szakértelmet: már pedig a nemzetgazdaság minőn ágánál a virulás legelső kelléke az olcsó hitel és a szakértelem.

Tekintsük például a kézműiparost, aki műhelylyel bír, és a gyárost, aki gyár fölött rendelkezik. Az első nem bírván olyan olcsó hitellel, mint az utóbbi, kénytelen a nyersanyagot drágábban fizetni meg, mint az utóbbi: ennek azután következménye, hogy készítményét drágábban árulja, mint a gyáros gyártmányát, még pedig azért is, mert az utóbbi nemcsak olcsóbban és jobb minőségben beszerzett nyersanyagot dolgoztat föl mint az előbbi, hanem kisebb költségen állítja elő gyártmányát, — a tömeges munka folytán, mint a műhelylyel bíró iparos készítményét. Ámde a gyáros nemcsak jutányosabb és olcsóbb, hanem jobb iparterméket bír a vevőknek nyújtani, semmint a műhelyben dolgozó iparos; mert a gyári munkának azon rendkívül nagy előnye is van a műhelymunka fölött, hogy a gyárban dolgozó munkás folyton ugyanazon részét állítván elő a gyártmányoknak, szerfölött nagy ügyességre tesz szert szakmája illető ágában; s így az ily tökéletes részekből összeállított gyártmány sokkal jobb, mint a műhelyek készítménye, amelyek mindenik részét azon egy munkás kénytelen készíteni, akár ügyes az illető, akár nem. Ez a munkafelosztás előnye, amely európszerte csodákat művel.

Budapest a sző legszorosabb értelmében új nagyváros. Nincs Európában egyetlenegy más nagyváros, mely oly rendkívül gyorsan fejlődött azzá, ami — a magyar fővároson kívül. Széchenyi István gróf látókvi szelleme Budapest gyors fejlődési irányát Újpest felé jósolta; s ez valóban bekövetkezett: az újpesti országút két oldalán több és fontosabb gyárteleppel bír a főváros, mint bárhol másutt, — gőzmalmaitól eltekintve. Ha olyan külföldi ösmerőst halaztunk Budapestben, aki gyáriparunk iránt érdeklődik, a gőzmalmok megmutatása után rögtön kocsizom ki vele az újpesti országúton, melyre csaknem szakadalan sorban jelentékeny gyártelepek dőlnek ki. Ezen gyártelepek között a legkiválóbbak egyike Tarnóczy Gusztáv országgyűlési képviselő tűzfeeskendőgyára, melyre méltán illik a derek vidéki tűzoltók jelzője: „a legelső magyar tűzfeeskendőgyár.”

Felelős szerkesztő: Schmidt Jakab.
Segéd szerkesztő: Doroszlai Denk Árpád.
Szerkesztő-tulajdonos: Mocs Zsigmond.

Egy fiatal ember kész magyar, olasz, francia, angol, spanyol és német nyelvekből olcsó áron leckeórákat adni s ajánlkozok eleim, vagy gymnasiumi tanítóként mellé correpetitornak, a latin nyelv kivételével minden tantárgyban. Bővebb értesítést ad a lap kiadói-vatala.

VÉGHLESI
VERA-FORRÁS.
Házank legtisztább, legolcsóbb és legjobb szénsavdus, égvényes **SAVANYUVIZE.**
VÉGHLES-SZALATNÁN Zólyom megye.
Mindig friss töltésben kapható a budapesti főraktárban, Erzsébet-körút 26. sz. Telephone-üzkekötés. Számos raktár a vidéken.
Főraktár „Quisisana” gyógyintézetben **ABBAZIA.**

100 Márka
fizetetik minden tüdőbajosnak, ki a világhírű maláta készítmény használásával biztos javulást el nem ér. Köhögés, rekedtség, asthma, tüdő- és légesőhurut kiütés stb. már néhány napi használat után elmúlnak; száraz alkalmazzák kitűnő sikerrel. E maláta készítmény nem titkos szer, hanem maláta és tengeri vegyületekből állítatik elő. A legmagasabb hatóságoktól bizonyítványok állnak rendelkezésre.
Ára: 3 üveg ládában 3 frt, továbbá 5 frtos, 12 frtos 9 és 6, szállítványok ZENKNER ALBERT, a maláta készítmény feltalálója, Berlin (26).

STERNBERG ÁRMIN
legnagyobb hangszerkészítési ipartelepe
BUDAPESTEN, VII. Kerepesi út 36 sz.

Miudennemű saját készítmény zenekar belső műkedvelői hangszeresek gazdagraktára. Legjobb minőségű czimbalmok. Hangszerek alkatrészei és kellékei, valamint legjobb belföldi és olasz hangversenyhurok nagy választékban Svilárd szerkesztői harmoniumok. A legújabb mechanikai szalonhangszerek Ariston, Herophon Orpheus (zongorazerkezettel) Symphonyon (aczelműfűszer kezettel), és ezer hangjegyének óriási tárháza. Legújabb Phönix, aczelhangu, érczgtákkal, teljes hosszúságu zenedarabokkal.

„ADRIA”
Magyar tengeri hajózási részvénytársaság.

1890. Július havában az alant felsorolt első osztályú gőzhajók (vagy más póthajók) fognak Fiume, a nyugot-európai és amerikai kikötők között közlekedni, ha csak rossz időjárás vagy előre nem látható körülmények a meneteket meg nem akadályoznák:

	Gőzös	1890 július
Glasgow	„Tibor”	1-10
Liverpool	„Palmyra” (Cunard Line)	1-10
London	„Sultana”	1-10
Hull, Newcastle o.T	„Bassano”	1-10
Bordeaux	„Jókai”	5-15
Rio de Janeiro, Santos	„Széchenyi”	5-15
London	„Zaire”	10-20
Liverpool	„Atlas” (Cunard Line)	15-25
Rouen	„Tisza”	15-25
Liverpool	„Szaragossa” (Cunard Line)	25,7-5,8
Fiume	„Szápáry”	1-10
„	„Szaragossa” (Cunard Line)	1-10
„	„Glenberrie”	5-15
„	„Stefanie”	10-20
„	„Braemar”	10-20
„	„Draco”	10-20
„	„Winstead”	15-25
„	„Tarifa” (Cunard-Line)	15-25
„	„Tibor”	20-30
„	„Zieny”	25,7-5,8
„	„Sultana”	25,7-5,8
„	„Victoria” (Anchor Line)	25,7-5,8

A már életbe léptetett vagy még alkalmazandó vesztézári intézkedések következtében történhető járat elmaradásért, vagy a fentemlített gőzösök későbbi indulásáért a társaság felelősséget nem vállal.

FIUME, 1890. Június hóban.

!!! MEGERKÉZETT !!!
az ásványvizek királya

A BORSZÉKI VIZ
friss töltésben folyton kapható. Helyben az egyedüli leraktárban

FRANZ JECHEL droguista
cézgnél, valamint minden fűszerkereskedésben és mint „borszéki fröcs” az összes vendéglőkben.

A legjobb és legolcsóbb ásványviz
!!! H A Z Á N K V I Z E !!!
Kellemes üdítő ital.